

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2010. gada 7. oktobra sanāksmē atzina pašreizējās galvenās ECB procentu likmes par atbilstošām un tāpēc nolēma tās nemainīt. Ņemot vērā visu jauno informāciju un analīzes rezultātus, kas kļuvuši pieejami kopš Padomes 2010. gada 2. septembra sanāksmes, Padome joprojām gaida, ka politikai svarīgajā vidējā termiņā cenu norises arī turpmāk būs mērenas. Jaunākie tautsaimniecības dati atbilst gaidām, ka šā gada 2. pusgadā atveseļošanās turpināsies mērenā tempā, saglabājoties pozitīvai dinamikai. Vienlaikus joprojām pastāv nenoteiktība. Monetārās analīzes rezultāti apstiprina, ka vidējā termiņā saglabājas ierobežots inflācijas spiediens – par to liecina neliels monetāro rādītāju un kredītu atlikuma kāpums. Padome gaida, ka vidējā termiņā tiks saglabāta cenu stabilitāte, tādējādi veicinot euro zonas mājsaimniecību pirkjspēju. Inflācijas gaidas joprojām tiek stingri noturētas līmenī, kas atbilst mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Noturīga inflācijas gaidu stabilizācija vēl arvien ir ļoti būtiska.

Kopumā pašreizējā monetārās politikas nostāja joprojām ir labvēlīga. Šī nostāja, likviditātes nodrošinājums un piešķiruma veidi tiks atbilstoši koriģēti, ņemot vērā, ka visi spēcīgās finanšu tirgus spriedzes periodā veiktie nestandarta pasākumi pilnībā atbilst ECB pilnvarām un būtībā ir pagaidu pasākumi. Tāpēc Padome arī turpmākajā periodā ļoti uzmanīgi sekos visām norisēm.

Tagad – par tautsaimniecības analīzi. Euro zonas reālais IKP 2010. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni spēcīgi pieauga (par 1.0%). Tas galvenokārt saistīts ar iekšzemes pieprasījumu, bet daļēji atspoguļo arī īslaicīgus faktorus. Jaunākie statistisko datu publiskojumi un apsekojumu rādītāji kopumā apstiprina gaidas, ka šā gada 2. pusgadā euro zonā un citur izaugsmes temps būs mērenāks. Tomēr pozitīva atveseļošanās dinamika euro zonā turpināsies. Gaidāms, ka turpināsies globālā atveseļošanās, un tam vajadzētu nozīmēt turpmāku labvēlīgu ietekmi uz euro zonas eksporta pieprasījumu. Vienlaikus privātā sektora iekšzemes pieprasījumam vajadzētu turpināt pakāpeniski nostiprināties. To veicinās labvēlīgā monetārās politikas nostāja un pasākumi, kas īstenoti, lai atjaunotu finanšu sistēmas funkcionēšanu. Taču gaidāms, ka aktivitātes atjaunošanos mazinās vairākos sektoros notiekošais bilanču koriģēšanas process.

Saskaņā ar Padomes novērtējumu riski, kas apdraud šo tautsaimniecības perspektīvu, ir nedaudz lejupvērsti, joprojām pastāvot nenoteiktībai. No vienas puses, iespējams, ka pasaules tirdzniecība turpinās attīstīties straujāk, nekā gaidīts, tādējādi veicinot euro zonas eksportu. No otras puses, saglabājas bažas saistībā ar spriedzes atjaunošanos finanšu tirgos. Turklāt lejupvērstie riski saistīti ar jaunu naftas un citu preču cenu pieaugumu, protekcionisma spiedienu un haotisku globālās nesabalansētības korekciju iespējamību.

Kas attiecas uz cenu attīstību, saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija septembrī bija 1.8% (augustā – 1.6%). Inflācijas pieaugums bija gaidāms, un tas atspoguļo galvenokārt enerģijas komponenta radīto bāzes efektu. Tuvāko mēnešu laikā SPCI gada inflācija svārstīsies ap pašreizējo līmeni, bet tad nākamā gada laikā atkal samazināsies. 2011. gadā inflācijai kopumā vajadzētu saglabāties mērenai, jo to labvēlīgi ietekmēs neliels iekšzemes cenu spiediens. Vidēja un ilgāka termiņa inflācijas gaidas joprojām stingri turas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam.

Riski, kas apdraud cenu dinamikas perspektīvu, ir nedaudz augšupvērsti. Tie īpaši attiecas uz enerģijas un nenaftas preču cenu attīstību. Turklāt netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpums var būt spēcīgāks, nekā pašlaik gaidīts, jo nākamajos gados nepieciešama fiskālā konsolidācija. Vienlaikus iekšzemes cenu un izmaksu dinamikas riski ir ierobežoti.

Runājot par monetāro analīzi, M3 gada kāpuma temps 2010. gada augustā pieauga līdz 1.1% (jūlijā – 0.2%). Palielinājās arī privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (līdz 1.2%; iepriekšējā mēnesī – 0.8%). Abos gadījumos kāpums atspoguļoja relatīvi spēcīgas mēneša plūsmas. Arvien vēl nelielais pieauguma temps joprojām apstiprina novērtējumu, ka monetārās ekspansijas pamattempis ir mērens un vidējā termiņā inflācijas spiediens ir ierobežots.

Ienesīguma likne saglabājās samērā stāva, bet šo norišu lejupvērstā ietekme uz monetāro rādītāju kāpumu pakāpeniski mazinās. Turklāt, lai gan dažādu īstermiņa procentu likmju starpības joprojām kopumā ir nelielas, starpības starp procentu likmēm, ko maksā par īstermiņa termiņnoguldījumiem un noguldījumiem uz nakti, nedaudz palielinājušās. Tāpēc M1 gada kāpuma temps turpinājās samazināties salīdzinājumā ar agrāko straujo kāpumu un 2010. gada augustā bija 7.7%, savukārt citu īstermiņa noguldījumu atlikuma gada kāpuma temps kļuvis mazāk negatīvs.

Augošais nefinanšu privātajam sektoram izsniegto banku aizdevumu gada kāpuma temps atspoguļo gan to, ka mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu pozitīvais kāpums turpinājās nedaudz pieaugt, gan to, ka nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu pieauguma temps pakāpeniski kļuvis mazāk negatīvs. Jaunākās norises atbilst novēlotai aizdevumu dinamikas reakcijai uz tautsaimniecības aktivitāti ekonomiskās attīstības cikla laikā, kas novērota arī iepriekšējo ciklu laikā.

Bankas pēdējā laikā pakāpeniski palielinājušas kopējo bilanču apjomu, bet tās joprojām gaida sarežģīts uzdevums – paplašināt aizdevumu pieejamību nefinanšu sektoram, turpinot augt pieprasījumam. Nepieciešamības gadījumā bankām vajadzētu risināt šo sarežģīto uzdevumu, nesadalot peļņu, pievērsties tirgum, lai turpmāk nostiprinātu kapitāla bāzi, vai pilnībā izmantojot valdības atbalsta pasākumus rekapitalizācijai.

Apkopojot var teikt, ka pašreizējās galvenās ECB procentu likmes joprojām ir atbilstošas. Tāpēc Padome nolēma tās nemainīt. Ņemot vērā visu jauno informāciju un analīzes rezultātus, kas kļuvuši pieejama kopš Padomes 2010. gada 2. septembra sanāksmes, Padome joprojām gaida, ka politikai svarīgajā vidējā termiņā cenu norises arī turpmāk būs mērenas. Jaunākie tautsaimniecības dati atbilst gaidām, ka šā gada 2. pusgadā atveseļošanās turpināsies mērenā tempā, saglabājoties pozitīvai dinamikai. Vienlaikus joprojām pastāv nenoteiktība. Tautsaimniecības analīzes un monetārās analīzes rezultātu salīdzinājums apstiprina, ka vidējā termiņā saglabājas ierobežots inflācijas spiediens – par to liecina monetāro rādītāju un kredītu atlikuma neliels kāpums. Padome gaida, ka vidējā termiņā tiks saglabāta cenu stabilitāte, tādējādi veicinot euro zonas mājsaimniecību pirkjspēju. Inflācijas gaidas joprojām tiek stingri noturētas līmenī, kas atbilst mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Noturīga inflācijas gaidu stabilizācija vēl arvien ir ļoti būtiska.

Tagad – par fiskālo politiku. Padome ņem vērā pēdējā laikā dažās euro zonas valstīs izskanējušos paziņojumus par pasākumiem esošās fiskālās nesabalansētības novēršanai. Vairākām valstīm patiešām risināmi ļoti sarežģīti uzdevumi un vajadzīgi tūlītēji, vērīenīgi un pārlicinoši korektīvie pasākumi. Nepieciešami ticami daudzgadu konsolidācijas plāni, kas stiprinātu sabiedrības ticību valdības spējai atjaunot ilgtspējīgas valsts finanses, mazinātu procentu likmēs ietvertās riska prēmijas un tādējādi veicinātu ilgtspējīgu izaugsmi vidējā termiņā. Visām euro zonas valstīm 2011. gada budžetā jāatspoguļo gatavība īstenot vērīenīgu fiskālo konsolidāciju, kā to prasa šo valstu apņemšanās pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru ietvaros. Lai panāktu straujāku fiskālās

konsolidācijas progresu, jāizmanto jebkura iespējamā pozitīvā fiskālā norise, kas atspoguļo tādus faktorus kā, piemēram, labvēlīgāku makroekonomisko vidi, nekā gaidīts.

Lai uzlabotu plašākas ilgtermiņa izaugsmes perspektīvas, svarīgi nekavējoties īstenot tālejošas strukturālās reformas. Būtiskas reformas īpaši nepieciešamas tajās valstīs, kurās pagātnē bija vērojams konkurētspējas zudums vai kurās ir augsts fiskālais un ārējais deficīts. Darba tirgus neelastības novēršana un darba ražīguma kāpuma nostiprināšana tālāk stimulētu korekciju procesu šajās valstīs. Arī augoša konkurence produktu tirgū, īpaši pakalpojumu sektorā, atvieglotu rūpniecības pārstrukturēšanu un veicinātu jauninājumus un jaunu tehnoloģiju ieviešanu.

Šajā "Mēneša Biļetenā" iekļauts viens raksts, kurā aplūkots, kā ECB uz vidējo termiņu orientētās monetārās politikas stratēģijas ietvaros reaģējusi uz finanšu tirgus krīzes dažādajiem posmiem.